

Recommendation of the Committee of Ministers to member States concerning dangerous offenders

Unofficial translation into Latvian

Recommandation du Comité des Ministres aux Etats membres relative aux délinquants dangereux

Traduction non officielle en letton

Ministru komitejas leteikums dalībvalstīm par bīstamiem likumpārkāpējiem

© Council of Europe, original English and French versions

Text originated by, and used with the permission of, the Council of Europe. This unofficial translation is published by arrangement with the Council of Europe, but under the sole responsibility of the translator.

* * * * *

© Conseil de l'Europe, versions originales en anglais et français

Le texte original provient du Conseil de l'Europe et est utilisé avec l'accord de celui-ci. Cette traduction est réalisée avec l'autorisation du Conseil de l'Europe mais sous l'unique responsabilité du traducteur.

Ministru komitejas Ieteikums CM/Rec(2014)3 dalībvalstīm par bīstamiem likumpārkāpējiem

(Pieņēmusi Ministru komiteja Ministru vietnieku 1192. sanāsmē 2014. gada 19. februārī)

Ministru komiteja, ievērojot Eiropas Padomes statūtu 15. panta b) punkta noteikumus,

ņemot vērā, ka Eiropas Padomes mērķis ir panākt lielāku vienotību starp dalībvalstīm, jo īpaši saskaņojot tiesību aktus, kas reglamentē kopīgās intereses skarošus jautājumus;

uzskatot, ka nepieciešama īpaša pieeja attiecībā uz bīstamiem likumpārkāpējiem, kuri ieslodzīti dalībvalstu ieslodzījuma vietās;

atzīstot problēmas, ar kurām saskaras Eiropas valstis, kad tās cenšas līdzsvarot bīstamu likumpārkāpēju tiesības ar nepieciešamību nodrošināt sabiedrības drošību;

paturot prātā to principus, kas iekļauti iepriekš pieņemtās konvencijās un ieteikumos, jo īpaši:

- Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā (*ETS* Nr. 5);
- Konvencijā par notiesāto personu nodošanu soda izciešanai (*ETS* Nr. 112);
- Konvencijā par Bērnu aizsardzību pret seksuālu izmantošanu un seksuālu vardarbību (*CETS* Nr. 201);
- Ministru komitejas Ieteikumā Rec(82)17 dalībvalstīm par bīstamu likumpārkāpēju turēšanu apcietinājumā un izturēšanos pret viņiem;
- Ministru komitejas Ieteikumā Rec(92)17 dalībvalstīm par konsekvenci sodu piespriešanā;
- Ministru komitejas Ieteikumā Rec (97)12 par sodu un piespiedu līdzekļu izpildes personālu;
- Ministru komitejas Ieteikumā Rec(98)7 dalībvalstīm par ieslodzījuma vietā sniegtās veselības aprūpes ētiskajiem un organizatoriskajiem aspektiem;
- Ministru komitejas Ieteikumā Rec(2000)20 dalībvalstīm par agrīnas psiholoģiski sociālas iejaukšanās nozīmi noziedzības profilaksē;
- Ministru komitejas Ieteikumā Rec(2000)22 dalībvalstīm par to, kā uzlabot Eiropas noteikumu par sabiedrībā izciešamiem sodiem un piespiedu līdzekļiem izpildi;
- Ministru komitejas Ieteikumā Rec(2003)23 dalībvalstīm par cietumu administrāciju izturēšanos pret personām, kas izcieš mūža ieslodzījumu un citu ilgtermiņa ieslodzījumu;
- Ministru komitejas Ieteikumā Rec(2004)10 dalībvalstīm par personu ar garīgiem traucējumiem cilvēktiesību un cieņas aizsardzību;

-
- Ministru komitejas Ieteikumā Rec(2006)2 dalībvalstīm par Eiropas cietumu noteikumiem;
 - Ministru komitejas Ieteikumā CM/Rec(2008)11 dalībvalstīm par Eiropas noteikumiem par nepilngadīgajiem likumpārkāpējiem, attiecībā uz kuriem tiek piemēroti sodi vai piespiedu līdzekļi;
 - Ministru komitejas Ieteikumā Rec(2010)1 dalībvalstīm par Eiropas probācijas noteikumiem;
 - Ministru komitejas Ieteikumā Rec(2014)4 dalībvalstīm par elektronisko uzraudzību;

ņemot vērā konstitucionālos principus, tiesību tradīcijas un tiesu varas neatkarību, kas pastāv tās dalībvalstīs;

atzīstot, ka tās ieteikumi neuzliek dalībvalstīm pienākumu noteikt to tiesību aktos drošu preventīvu ieslodzījumu un preventīvu uzraudzību;

atzīstot, ka šo ieteikumu var piemērot saskaņā ar valsts tiesību aktiem *mutatis mutandis* arī citos gadījumos, ne tikai tajos gadījumos, kas minēti šajā ieteikumā;

atzīstot, ka darbā ar bīstamiem likumpārkāpējiem iesaistīta virkne iestāžu un aģentūru un ka šādām struktūrām ir nepieciešams saskanīgs principu kopums, kas atbilstu Eiropas padomes standartiem;

iesaka Eiropas Padomes dalībvalstu valdībām:

- savos tiesību aktos, politikā un praksē ņemt vērā noteikumus, kas izklāstīti šā ieteikuma papildinājumā;
- nodrošināt, ka šis ieteikums un to papildinošie komentāri tiek iztulkoti un izplatīti visām attiecīgajām iestādēm, aģentūrām, profesionāļiem un apvienībām, kas iesaistītas darbā ar bīstamiem likumpārkāpējiem, kā arī pašiem likumpārkāpējiem.

Ieteikuma CM/Rec(2014)3 papildinājums

I daļa. Definīcijas un pamatprincipi

Definīcijas

1. Šajā ieteikumā:

a) **bīstams likumpārkāpējs** ir persona, kura ir notiesāta par sevišķi smaga dzimumnozieguma vai sevišķi smaga vardarbīga nozieguma izdarīšanu pret personām un attiecībā uz kuru pastāv augsta iespējamība, ka šī persona arī turpmāk pastrādās sevišķi smagus dzimumnoziegumus vai sevišķi smagus vardarbīgus noziegumus pret personām;

b) **vardarbība** ir fiziska spēka apzināta faktiskā izmantošana pret personām vai tā izmantošanas draudi, radot miesas bojājumus, nodarot psiholoģisku kaitējumu vai izraisot nāvi vai radot šādu miesas bojājumu, psiholoģiska kaitējuma vai nāves augstu iespējamību; šī definīcija ietver četrus vardarbības veidus: fiziska vardarbība, seksuāla vardarbība, psiholoģisks uzbrukums un brīvības atņemšana;

c) **risks** ir augsta iespējamība, ka turpmāk pret personām tiks pastrādāts sevišķi smags dzimumpārkāpums vai sevišķi smags vardarbīgs likumpārkāpums;

d) **riska novērtēšana** ir process, kurā tiek noskaidrots risks: tajā tiek izskatīta likumpārkāpuma būtība, smagums un izdarīšanas veids; tajā tiek noteiktas likumpārkāpēju rakstura iezīmes un apstākļi, kas veicina pārkāpuma izdarīšanu; tā nodrošina informāciju, kas nepieciešama atbilstīga lēmuma pieņemšanai un rīcībai ar mērķi samazināt risku;

e) **risku vadība** ir process, kurā tiek atlasīta un piemērota virkne iejaukšanās pasākumu ieslodzījuma vietā un izciešot sodu sabiedrībā un laikā pēc atbrīvošanas no ieslodzījuma vai saistībā ar preventīvu uzraudzību ar mērķi samazināt risku, ka pret personām tiek pastrādāts sevišķi smags dzimumnoziegums vai sevišķi smags vardarbīgs noziegums;

f) **aprūpe** ir medicīniska, psiholoģiska un/vai sociāla aprūpe, ko veic terapeitiskā nolūkā, kā arī cita veida aprūpe; tā var būt izmantota, lai samazinātu personas radīto risku, un tajā var ietvert pasākumus, kas uzlabo likumpārkāpēja dzīves sociālo dimensiju;

g) **drošs preventīvs ieslodzījums** ir ieslodzījums, ko tiesa piemēro attiecībā uz personu un kas jāizcieš noteiktā ieslodzījuma termiņa laikā vai pēc tā beigām saskaņā ar valsts tiesību aktiem; to piemēro, ņemot vērā ne tikai iepriekš izdarīto likumpārkāpumu, bet arī pamatojoties uz novērtējumu, kurā secināts, ka arī turpmāk persona var pastrādāt sevišķi smagus likumpārkāpumus;

h) **preventīva uzraudzība** ir kontroles, uzraudzības, novērošanas un pārvietošanās ierobežošanas pasākumi, ko piemēro attiecībā uz personu pēc tam, kad viņa ir izdarījusi noziegumu un izcietusi cietumsodu, vai cietumsoda vietā; to piemēro, ņemot vērā ne tikai iepriekš izdarīto likumpārkāpumu, bet arī pamatojoties uz novērtējumu, kurā secināts, ka arī turpmāk persona var pastrādāt sevišķi smagus likumpārkāpumus;

Darbības joma, piemērošana un pamatprincipi

2. Šo ieteikumu nepiemēro attiecībā uz:

a) bērniem;

b) personām ar garīgiem traucējumiem, kuras neietilpst ieslodzījumu vietu sistēmas atbildībā.

3. Tāpat kā darbā ar citiem likumpārkāpējiem, arī darbā ar bīstamiem likumpārkāpējiem jāievēro viņu cilvēktiesības un pamatbrīvības un pienācīgi jāņem vērā viņu situācija un personīgās vajadzības, vienlaikus efektīvi aizsargājot sabiedrību no viņiem.

4. Jebkuru lēmumu, ar kuru bīstamam likumpārkāpējam var būt atņemta vai ierobežota brīvība, pieņem vai apstiprina tiesa. Ierobežojošie un iejaukšanās pasākumi nedrīkst būt nesamērīgi salīdzinājumā ar pastāvošā riska līmeni, un jāpiemēro vismazāk ierobežojošais pasākums, kas nodrošina sabiedrības aizsardzību un samazina risku.

5. Rūpīgi piemērojot "bīstama likumpārkāpēja" identificēšanas kritērijus, jāņem vērā, ka šī likumpārkāpēja grupa veido nelielu daļu no kopējās likumpārkāpēju grupas, vienlaikus nesamazinot sabiedrības drošību. Šādos kritērijos jāietver pierādījumi par iepriekšējiem smagas vardarbības gadījumiem, dzimumpārkāpumiem, likumpārkāpēja īpašības vai viņa

izdarīto noziegumu raksturs, kas liecina par ievērojamu un pastāvīgu vardarbības vai dzimumnoziegumu risku, kā arī pierādījumi par mazāk stingru pasākumu nepiemērotību, piemēram, gadījumos, kad likumpārkāpējs iepriekš ir pārkāpis šādus mazāk stingrus pasākumus vai ir turpinājis izdarīt noziegumus šādu mazāk stingru pasākumu piemērošanas laikā. Likumpārkāpējam piespriesto sodu vai likumpārkāpēja kopējo recidīvisma ilgumu nevar izmantot kā vienīgo kritēriju likumpārkāpēja bīstamības novērtēšanā šajā izpratnē.

6. Bīstamu likumpārkāpēju risku vadība vajadzības gadījumā jāveic ar ilgtermiņa mērķi nodrošināt šādu likumpārkāpēju drošu reintegrāciju sabiedrībā tādā veidā, kas ir savietojams ar sabiedrības aizsardzību pret likumpārkāpēja radīto risku. Šajā saistībā jāizstrādā individuāls plāns, kurā ietverts posmos sadalīts rehabilitācijas process, ko īsteno, piemērojot atbilstīgus iejaukšanās pasākumus.

7. Jāveic pozitīvi pasākumi, lai novērstu diskrimināciju un nosodīšanu un lai risinātu problēmas, ar kurām sevišķi smagi likumpārkāpēji var saskarties ieslodzījuma vietā vai laikā, kad attiecībā uz viņiem tiek piemērota preventīva uzraudzība sabiedrībā.

8. Bīstamu likumpārkāpēju personīgo tiesību aizsardzība, īpašu uzmanību pievēršot pasākumu (droša preventīva ieslodzījuma, preventīvas uzraudzības) likumībai, jānodrošina, tieslietu sistēmai piederīgai iestādei vai citai neatkarīgai iestādei, kas pilnvarota veikt apmeklējumus un nav saistīta ar ieslodzījuma vietas administrāciju, īstenojot regulāru un neatkarīgu uzraudzību saskaņā ar valsts noteikumiem.

9. Visā iejaukšanās pasākuma laikā jānodrošina īpašās ar risku saistītās bīstamu likumpārkāpēju vajadzības, un jāpiešķir pietiekami līdzekļi, lai efektīvi risinātu konkrēto situāciju un apmierinātu īpašās vajadzības.

10. Riska novērtēšanas un vadības pasākumi jāveic, pamatojoties uz pierādījumiem.

11. Bīstamu likumpārkāpēju radītā riska novērtēšanas un pārvaldības efektivitāte jānovērtē, veicinot un finansējot izpēti, kas tiks izmantota kā pamats politikas veidošanai un praktisku pasākumu izstrādei šajā jomā. Riska novērtēšanas rīki rūpīgi jānovērtē, lai identificētu ar kultūras iezīmēm, dzimumu un sociālām iezīmēm saistītus aizspriedumus.

12. Attiecīgās iestādes, aģentūras, profesionāļi, apvienības un ieslodzījuma vietu darbinieki jāapmāca novērtēt bīstamus likumpārkāpējus un strādāt ar viņiem, lai nodrošinātu, ka prakse atbilst augstākajiem valsts un starptautiskajiem ētikas un profesionālās darbības standartiem. Darbā ar likumpārkāpējiem, kas cieš no garīgiem traucējumiem, nepieciešamas īpašas zināšanas.

II daļa. Tiesas lēmumi attiecībā uz bīstamiem likumpārkāpējiem

Vispārēji noteikumi

13. Riska novērtējumu veic tieslietu sistēmai piederīga iestāde.

14. Iespējamajam bīstamajam likumpārkāpējam jābūt iespējai pasūtīt atsevišķu eksperta ziņojumu.

15. Vienmēr, kad tas ir iespējams un atbilstoši, tieslietu sistēmai piederīgām iestādēm jāiesniedz pirmssprieduma ziņojumu par tā likumpārkāpēja personīgajiem apstākļiem, kura bīstamība tiek novērtēta.

Drošs preventīvs ieslodzījums

16. Tiesas lēmums piemērot drošu preventīvu ieslodzījumu attiecībā uz bīstamu likumpārkāpēju jāpieņem, ņemot vērā ekspertu sagatavotu riska novērtējuma ziņojumu.

17. Drošs preventīvs ieslodzījums attiecībā uz bīstamu likumpārkāpēju jāpieņem, pamatojoties uz novērtējumu, kurā secināts, ka pastāv augsta iespējamība, ka likumpārkāpējs turpmāk pastrādās sevišķi smagu dzimumnoziegumu vai sevišķi smagu vardarbīgu noziegumu pret personām.

18. Drošu preventīvu ieslodzījumu drīkst piemērot vienīgi tad, ja secināts, ka tas ir vismazāk ierobežojošais pasākums, kāds ir nepieciešams.

19. Gadījumos, kad drošs preventīvs ieslodzījums tiek piemērots pēc piespriedā soda izciešanas, ir būtiski, ka šādi ieslodzītām personām ir iespēja pārsūdzēt tiesā viņu turēšanu ieslodzījumā vai brīvības ierobežošanu vismaz vienu reizi divos gados pēc viņiem piespriedā soda termiņa beigām.

20. Ikvienai personai, kura tiek turēta apcietinājumā preventīvu iemeslu dēļ, jābūt tiesībām uz rakstisku plānu, kas sniedz iespēju risināt ar tiem konkrētajiem riska faktoriem un citām īpašībām saistītus jautājumus, kuru dēļ šī persona klasificēta kā sevišķi smags likumpārkāpējs.

21. Attiecīgo iestāžu mērķim jābūt samazināt ierobežojumu un atbrīvot personu no droša preventīva ieslodzījuma tādā veidā, kas nodrošina sabiedrības aizsardzību pret likumpārkāpēja radīto risku.

22. Sevišķi smagie likumpārkāpēji, attiecībā uz kuriem tiek piemērots drošs preventīvs ieslodzījums pēc piespriedā soda termiņa beigām, jātur atbilstošos apstākļos, ievērojot risku vadības, drošības un sabiedrības aizsardzības prasības. Jebkurā gadījumā jāgarantē cilvēka cieņas ievērošana.

Preventīva uzraudzība

23. Preventīvu uzraudzību var piemērot kā alternatīvu drošam preventīvam ieslodzījumam vai kā pirmstermiņa atbrīvošanas nosacījumu, vai pēc atbrīvošanas no ieslodzījuma vietas, un tās piemērošana ir regulāri jāpārskata.

24. Šādā uzraudzībā var ietilpt viens vai vairāki turpmāk minētie pasākumi, ko noteikusi kompetentā iestāde:

i) regulāra ziņošana noteiktajai vietai;

dzīvesvietas, darbavietas vai amata maiņas nekavējoša paziņošana noteiktajā veidā un termiņā;

ii) aizliegums bez atļaujas pamest dzīvesvietu vai citu teritoriju;

iii) aizliegums tuvoties cietušajai personai vai viņas radniekiem, vai citām identificētām personām, vai sazināties ar šīm personām;

iv) aizliegums apmeklēt noteiktas teritorijas, vietas vai ēkas;

v) aizliegums dzīvot noteiktās vietās;

vii) aizliegums veikt noteiktas darbības, kas varētu radīt iespēju veikt līdzīga rakstura noziegumus;

viii) dalība apmācības programmās vai profesionālajos, kultūras vai izglītības pasākumos, vai līdzīgos pasākumos;

ix) pienākums piedalīties iejaukšanās programmās un vajadzības gadījumā piekrist regulārai pārvērtēšanai;

x) elektronisko iekārtu izmantošana, lai nodrošinātu nepārtrauktu uzraudzību (elektronisko uzraudzību), kopā ar vienu vai vairākiem iepriekš minētajiem pasākumiem;

xi) citi valsts tiesību aktos paredzēti pasākumi.

25. Kad tiek apsvērta uzraudzība uz nenoteiktu laiku vai ilgtermiņa uzraudzība, atbilstīgas šāda pasākuma pareizas piemērošanas garantijas jānosaka, pamatojoties uz principiem, kas iekļauti Ieteikumā Rec(2000)22 par to, kā uzlabot Eiropas noteikumu par sabiedrībā izciešamiem sodiem un piespiedu līdzekļiem izpildi.

III daļa. Riska novērtēšanas princips sprieduma izpildes laikā

26. Novērtēšanas pakāpi nosaka, pamatojoties uz riska līmeni, un tai jābūt proporcionālai iespējamā iznākuma smagumam.

27. Riska novērtēšanā jāveic sāka iepriekšējās uzvedības un to vēsturisko, personīgo un situatīvo faktoru analīze, kas izraisījuši un veicinājuši šādu uzvedību. Riska novērtēšana jāveic, pamatojoties uz informāciju ar visaugstāko ticamības pakāpi.

28. Riska novērtēšana jāveic strukturēti, pamatojoties uz pierādījumiem, un izmantojot validētus novērtēšanas instrumentus un profesionālu lēmumu pieņemšanu. Personām, kas veic riska novērtēšanu, jābūt informētām par vardarbības riska novērtēšanas un turpmākās uzvedības prognozēšanas, jo īpaši ilgtermiņa prognozēšanas, ierobežojumiem un skaidri jāapzinās šie ierobežojumi.

29. Šādi riska novērtēšanas instrumenti jāizmanto, lai izstrādātu viskonstruktīvāko un vismazāk ierobežojošo piespiedu līdzekļa vai soda interpretāciju, kā arī, lai individualizētu sprieduma izpildi. Tos nav paredzēts izmantot sprieduma noteikšanā, lai arī novērtēšanā gūtos secinājumus var konstruktīvi izmantot, lai noteiktu iejaukšanās nepieciešamību.

30. Novērtējumiem, ko veic sprieduma izpildes laikā, pēc būtības jābūt progresīviem, un tie regulāri jāpārskata, lai nodrošinātu likumpārkāpēja radītā riska dinamisku pārvērtēšanu:

a) pienācīgi apmācītiem darbiniekiem riska novērtēšana jāveic regulāri, lai izpildītu sprieduma plānošanas prasības, vai citos gadījumos, kad tas ir vajadzīgs, tādējādi nodrošinot iespēju pārskatīt apstākļus, kas mainās sprieduma izpildes laikā;

b) novērtēšanas pasākumos jāņem vērā fakts, ka personas noziedzības risks laika gaitā mainās; šādas izmaiņas var būt pakāpeniskas vai straujas.

31. Novērtējumi jāapvieno ar iespējam likumpārkāpējiem risināt viņu īpašās ar risku saistītās vajadzības un mainīt attieksmi un uzvedību.

32. Likumpārkāpēji arī jāiesaista novērtēšanā un jāinformē par procesu un piekļuvi novērtējuma secinājumiem.

33. Riski, ko likumpārkāpējs rada sabiedrībai, skaidri jānošķir no riskiem, ko viņš rada ieslodzījuma vietā. Šīs divas risku grupas jānovērtē atsevišķi.

IV daļa. Risku vadība

34. Iejaukšanās pasākumi, kas vērsti uz atkārtota nozieguma novēršanu, ir skaidri jāsaista ar konkrētā likumpārkāpēja pastāvīgu riska novērtējumu. Tie jāplāno gan piemērošanai ieslodzījuma vietā, gan sabiedrībā, nodrošinot piemērošanas nepārtrauktību starp šiem diviem kontekstiem.

35. Visos plānos, kas izstrādāti ar šo mērķi, jāietver: rehabilitējoši un ierobežojoši pasākumi, kas samazina atkārtotu likumpārkāpumu iespējamību ilgākā laika posmā, vienlaikus nodrošinot nepieciešamo aizsardzības līmeni citām personām; pasākumi, ar kuriem personai tiek sniegts atbalsts personīgo vajadzību nodrošināšanā; ārkārtas pasākumi, ko piemēro, kad ātri jāreaģē uz pazīmēm, kas liecina par situācijas pasliktinājumu, vai uz draudošu likumpārkāpumu; atbilstoši mehānismi, ko piemēro, reaģējot uz pozitīvu pārmaiņu pazīmēm.

36. Šādam plānam jāveicina efektīva saziņa, jānodrošina dažādu iestāžu saskaņota darbība un jāveicina daudzpusēja sadarbība starp ieslodzījuma vietas administrāciju, probācijas dienesta darbiniekiem, sociālajiem un veselības aprūpes dienestiem un tiesību aizsardzības iestādēm.

37. Plāniem jābūt praktiski īstenojamiem, ar sasniedzamiem mērķiem, un tie jāstrukturē tā, lai likumpārkāpējs spētu skaidri saprast iejaukšanās pasākumu nolūku un to, kas no viņa tiek sagaidīts.

38. Iepriekš minētie procesi ir regulāri jāpārskata, saglabājot iespēju reaģēt uz pārmaiņām riska novērtējumā.

39. Papildus šiem ieteikumiem risku vadība sabiedrībā jāveic saskaņā ar principiem, kas noteikti Ieteikumā CM/Rec(2010)1 par Eiropas Padomes Probācijas noteikumiem un Ieteikumā Rec(2000)22 par to, kā uzlabot Eiropas noteikumu par sabiedrībā izciešamiem sodiem un piespiedu līdzekļiem izpildi.

V daļa. Bīstamu likumpārkāpēju aprūpe un viņu ieslodzījuma apstākļi

Ieslodzījuma apstākļi

40. Ieslodzījums pats par sevi ir sods, kas izpaužas kā brīvības atņemšana. Ieslodzījuma apstākļiem un ieslodzījuma vietas režīmam ir jāatbilst principiem, kas noteikti Ieteikumā Rec(2006)2 par Eiropas cietumu noteikumiem.

41. Jāpiemēro tikai obligāti nepieciešamie drošības pasākumi, un drošības līmenis ir regulāri jāpārskata.

Aprūpe

42. Tiklīdz tas ir iespējams pēc likumpārkāpēja uzņemšanas un riska, ar risku saistīto īpašo vajadzību un viņa īpašību novērtēšanas, jāsigatavo atbilstoša aprūpe piemērotā institūcijā, ņemot vērā informāciju, kas apkopota par personas ar risku saistītajām īpašajām vajadzībām, spējām un nosliecēm. Šajā procesā jāņem vērā radnieku tuvums un īpašie apstākļi. Īstenošana jāuzrauga kompetentai iestādei.

43. Aprūpē var iekļaut medicīnisko, psiholoģisko un/vai sociālo aprūpi.

44. Personām, kurām ir garīgi traucējumi vai kurām šādi traucējumi attīstās laika gaitā, jānodrošina atbilstoša ārstēšana. Jāievēro norādījumi, kas ietverti Ieteikumā Rec(98)7 par ieslodzījuma vietas veselības aprūpes ētiskajiem un organizatoriskajiem aspektiem. Medicīnas un psihiatrijas pakalpojumu sniedzējiem soda izciešanas iestādēs ir jānodrošina medicīniskā vai psihiatriskā ārstēšana ikvienam bīstamam likumpārkāpējam, kuram tā ir nepieciešama.

45. Šādu bīstamu likumpārkāpēju aprūpes mērķis ir saglabāt viņu veselību un pašcienu un, ciktāl to atļauj piespriedē soda ilgums, attīstīt viņos atbildības sajūtu un veicināt tādas attieksmes un iemaņu rašanos, kas palīdzēs viņiem dzīvot patstāvīgu dzīvi, nepārkāpjot likumu.

Darbs, izglītība un citas jēgpilnas nodarbes

46. Personām, attiecībā uz kurām piemērots drošs preventīvs ieslodzījums, jābūt pieejamām jēgpilnām nodarbēm un darbam un izglītībai saskaņā ar principiem, kas noteikti Ieteikumā Rec(2006)2 par Eiropas cietumu noteikumiem.

Mazaizsargāti cilvēki

47. Ieslodzījuma vietas administrācijai īpaša uzmanība jāpievērš vecāka gadagājuma likumpārkāpēju īpašajām vajadzībām un gados jaunu pilngadīgo likumpārkāpēju izglītībai.

VI daļa. Uzraudzība, personāls un izpēte

48. Attiecībā uz personālu un aģentūrām, kas strādā ar bīstamiem likumpārkāpējiem, jāveic regulāras valsts pārbaudes un neatkarīga uzraudzība.

49. Viss personāls, tostarp iestādes, aģentūras, profesionāļi un apvienības, kas iesaistītas bīstamu likumpārkāpēju novērtēšanā un darbā ar šādiem likumpārkāpējiem, jāatlasa, pamatojoties uz noteiktām iemaņām un prasmēm, un profesionāli jāpārtrauga. Viņiem jābūt

pietiekamiem resursiem un apmācītiem veikt novērtēšanu un risināt ar šīs grupas īpašajām vajadzībām, riska faktoriem un apstākļiem saistītus jautājumus. Darbā ar likumpārkāpējiem, kas cieš no garīgiem traucējumiem, nepieciešamas īpašas zināšanas.

50. Jāapmāca īstenot sadarbību starp dažādu iestāžu darbiniekiem, kas strādā ieslodzījuma vietās un ārpus tām.

51. Jāveic pētījumi par uzticamu riska un vajadzību novērtēšanas rīku izstrādes un izmantošanas iespējām, īpašu uzmanību pievēršot bīstamiem likumpārkāpējiem.

52. Novērtējošs pētījums jāveic, lai noteiktu riska novērtēšanas kvalitāti.

VII daļa. Turpmākā izpilde

Eiropas Padomes Noziedzības problēmu komitejai (*CDPC*) jāuzņemas būtiskas funkcijas šā ieteikuma efektīvā īstenošanā. Tai jā sagatavo ierosinājumi, kas veicinātu vai uzlabotu tā lietderīgu izmantošanu. *CDPC* arī jāidentificē jebkuras problēmas. Tai arī jāveicina informācijas, pieredzes un labās prakses apkopošana, analīze un apmaiņa starp valstīm.